

**Załącznik
do Uchwały Nr XIV/83/2025r.
Rady Gminy Rachanie
z dnia 25 kwietnia 2025r.**

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2025 – 2027

Rachanie 2025

Spis treści

1. Wprowadzenie.
2. Podstawy prawne opracowania Programu.
3. Zadania Gminy wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
4. Diagnoza problemów społecznych w Gminie Rachanie.
5. Aktualna sytuacja rodzin objętych wsparciem na terenie Gminy Rachanie.
6. Odbiorcy Programu.
7. Wnioski.
8. Analiza SWOT.
9. Podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny.
10. Adresaci i realizatorzy Programu.
11. Cele i zadania Programu.
12. Finansowanie Programu.
13. Monitorowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny.
14. Podsumowanie.

1. WPROWADZENIE

Rodzina jako podstawowa komórka społeczna powinna być szczególną podwaliną rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania postaw i relacji międzyludzkich również w życiu dorosłym. Struktura społeczna różnicuje modele i wzorce rodziny, np.: tradycyjne, patchworkowe, rekonstruowane. Niezależnie od realizowanego modelu rodziny nie ma możliwości uniknięcia potencjalnych problemów. Dotychczas rozpoznane problemy, z jakimi borykają się rodziny (np. bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych) stale się poszerzają. Lista zagrożeń prawidłowego funkcjonowania rodziny poszerza się o zagrożenia związane z postępem technologicznym, rozwojem cyfrowym, doświadczaniem kryzysów humanitarnych, ekonomicznych, stanów zagrożenia epidemicznego, pandemii i ich konsekwencji. Stawia to nowe wyzwania również dla tworzenia systemu na miarę współczesnych potrzeb. Wszelkie zjawiska patologiczne oddziałują na rodzinę, sprawiając, że staje się jednostką dysfunkcyjną. Jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny obowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Działania instytucjonalne, obszar działania pomocy społecznej stanowią bezwzględne wsparcie dla rodzin borykających się z kryzysami.

Gminny Program Wspierania Rodziny to zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin w przezwyciężaniu trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Gmina Rachanie od wielu lat realizuje zadania wynikające z działań systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Obecnie wpieranie rodziny wymaga skoordynowanych i planowanych działań przy współpracy wszystkich instytucji i służb zajmujących się problemem w rodzinach, które mają na celu przywrócenie tym rodzinom zdolności do wypełniania ich funkcji. Rodziny, w których wystąpiła dysfunkcja, wymagają monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i innych przedstawicieli instytucji działających na rzecz rodziny.

Pomoc rodzinom, które przeżywają trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz organizacją pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W art. 176 pkt 1 w/w ustawy czytamy, iż do zadań własnych gminy należy opracowanie trzyletnich programów wspierających rodziny, które jako główny cel zakładają pomoc rodzinom z dysfunkcjami, przede wszystkim w trudnościach w należyтым wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, jak również pomoc w opiece i wychowaniu dzieci.

Obecnie działania wobec rodzin problemowych polegają na wspieraniu rodziny naturalnej, na jej ratowaniu, na organizowaniu różnego rodzaju pomocy, usług, w celu podtrzymania jej istnienia i poprawy rodzicielskich kompetencji opiekuńczych, wychowawczych i życiowych, a nie na odbieraniu dzieci.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy docenić i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też założeniem programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

2. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Rachanie na lata 2025 – 2027, zwany dalej „Programem”, opracowany został na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.). Zgodnie z tą ustawą na jednostki samorządu terytorialnego nałożony został obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Ustawa również nakłada na gminy obowiązek posiadania 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Rachanie na lata 2025-2027 opiera się na celach i założeniach poprzedniego Programu obowiązującego w Gminie Rachanie w latach 2022-2024. Postawione w nim cele oraz zadania przyjęte do realizacji są aktualne i konieczne do prowadzenia w sposób ciągły i systemowy. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024r. poz. 1283, t.j.) określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń oraz tryb ich udzielania. Definiuje cel pomocy społecznej tj. umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać. Zadaniem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Gminny Program Wspierania Rodziny koresponduje m.in. z założeniami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Rachanie na lata 2022-2026, Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Rachanie, a także Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Rachanie na lata 2024-2030.

AKTY NORMATYWNE DOTYCZĄCE PRZEDMIOTU PROGRAMU

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, t. j.).
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424, z późn. zm.).

3. ZADANIA GMINY WYNIKAJĄCE Z USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Według art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzieleniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;

- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

4. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE RACHANIE

Gmina Rachanie jest gminą wiejską, jedną z dwunastu gmin wchodzących w skład powiatu tomaszowskiego w województwie lubelskim.

Gmina Rachanie sąsiaduje z siedmioma gminami tj: Gminą Jarczów, Gminą Komarów-Osada, Gminą Krynice, Gminą Łaszczów, Gminą Tarnawatka, Gminą Tomaszów Lubelski i Gminą Tyszowce. Powierzchnia gminy wynosi 94,05 km². W jej skład wchodzi 14 sołectw: Grodysławice, Grodysławice -Kolonia, Józefówka, Kozia Wola, Michalów, Michalów Kolonia, Pawłówka, Rachanie, Siemierz, Siemnice, Werechanie, Wożuczyn, Wożuczyn-Cukrownia, Zwiartówek.

Według danych uzyskanych z ewidencji ludności na dzień 31.12.2024 r. Gminę Rachanie zamieszkiwało 4906 osób.

Bardzo ważnym aspektem w Gminie Rachanie jest przyrost populacji osób starszych (powyżej 60 roku życia). Według stanu na dzień 31.12.2022r. w roku 2022 liczba kobiet powyżej 60 r.ż. Wynosiła 819 , liczba mężczyzn powyżej 65 r.ż. 412 . W roku 2023 liczba kobiet powyżej 60 r.ż. Wynosiła 831, liczba mężczyzn powyżej 65 r.ż. 426, natomiast w roku 2024 według stanu na dzień 31.12.2024r. liczba kobiet powyżej 60 r.ż. Wynosiła 832, natomiast liczba mężczyzn powyżej 65r.ż. to 439.

Na terenie Gminy funkcjonują: Szkoła Podstawowa w Rachaniach, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Michalowie, Szkoła Podstawowa w Wożuczynie. Od stycznia 2025 r. powstaje Dzienny Dom Senior+ w Grodysławicach. Dom przeznaczony jest dla kobiet i mężczyzn nieaktywnych zawodowo (15 osób) w wieku powyżej 60 lat, którzy z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Ponadto powstaje również Gminny Klub Dziecięcy w Grodysławicach, którego celem jest organizowanie i prowadzenie działalności opiekuńczej, wychowawczej, edukacyjnej oraz profilaktyczno-zdrowotnej, wspomagającej indywidualny rozwój dziecka.

Działalnością kulturalną w Gminie Rachanie zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury w Rachaniach. Ośrodek zajmuje się organizowaniem wielu wydarzeń kulturalnych, koncertów, imprez plenerowych, które odbywają się cyklicznie, a także okolicznościowych.

Opiekę zdrowotną mieszkańcom Gminy oferuje: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rachaniach, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wożuczynie Cukrowni.

W każdej miejscowości na terenie Gminy czynnie funkcjonują Koła Gospodyń Wiejskich. Główną instytucją wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej i realizującą politykę prorodzinną państwa na poziomie samorządu lokalnego jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach.

5. AKTUALNA SYTUACJA RODZIN OBJĘTYCH WSPARCIEM NA TERENIE GMINY RACHANIE

Główną instytucją w Gminie Rachanie, która świadczy pomoc i wsparcie rodzinom i dzieciom jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach. Celem pomocy społecznej jest umożliwianie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, takich, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby czy możliwości.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat – w roku 2023 wystąpiła największa liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, wyniosła 127 rodzin.

Liczbę rodzin objętych pomocą Ośrodka obrazują poniższe dane:

Tabela nr 1

Rodziny korzystające z pomocy			
ROK	2022	2023	2024
LICZBA RODZIN	118	127	127
LICZBA OSÓB W RODZINIE	282	292	293

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach

W oparciu o posiadane dane w tabeli nr 1 można zauważyć, że liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS sukcesywnie ulega zwiększeniu, co obrazuje wskaźnik liczby rodzin.

Na podstawie źródeł zaczerpniętych z GOPS w Rachaniach można stwierdzić, że pod względem struktury najliczniejszą grupę objętych wsparciem w roku 2022 stanowiły rodziny jedno i dwuosobowe. Wśród rodzin z dziećmi dominowały rodziny z dwojgiem lub trojgiem dzieci, w gronie rodzin niepełnych – rodziny z jednym i z trójką dzieci, a wśród emerytów i rencistów rodziny jedno i dwuosobowe.

W 2023 roku najliczniejszą grupę korzystających z pomocy stanowiły rodziny jedno i dwuosobowe. Odnośnie rodzin z dziećmi najwięcej wykazanych jest rodzin z jednym i dwojgiem dzieci. Wśród rodzin niepełnych – również przeważają rodziny z jednym i dwojgiem dzieci. Liczba rodzin emerytów i rencistów korzystających z pomocy społecznej utrzymuje się mniej więcej na jednakowym poziomie na przestrzeni ostatnich trzech lat. Przeważają rodziny z dwojgiem dzieci. W rodzinach niepełnych również nie nastąpiły zmiany – na pierwszym miejscu znajdują się rodziny z jednym dzieckiem. Wśród emerytów i rencistów nadal dominują rodziny jednoosobowe. Podobnie w 2024 r.

Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela:

Tabela nr 2

Typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie							
ROK		2022		2023		2024	
TYP RODZIN		LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W TYCH RODZINACH	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W TYCH RODZINACH	LICZBA RODZIN	
Rodziny z dziećmi	RODZINY OGÓŁEM	118	282	127	292	126	
	1	59	59	63	63	62	
	2	15	30	21	42	18	
	3	13	39	14	41	14	
	4	15	60	13	52	15	
	5	7	35	7	35	10	
	6 i więcej	9	59	9	59	1	
W tym: rodziny z dziećmi ogółem:		49	484	89	127	157	
O liczbie dzieci	1	5	36	12	36	14	
	2	11	44	13	55	15	
	3	9	42	8	44	10	
	4	5	29	3	18	3	
	5	2	15	2	13	2	
	6	0	0	0	0	0	
	7 i więcej	0	0	0	0	0	
rodziny niepełne ogółem:		9	31	9	29	13	
O liczbie dzieci	1	3	8	2	4	4	
	2	1	4	2	6	5	
	3	2	8	1	4	2	
	4 i więcej	2	11	2	11	2	

Źródło danych: opracowanie na podstawie Sprawozdań MRPIPS-03-R

Jak wynika z danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rachaniach, analizując główne źródła utrzymania klientów OPS na przestrzeni lat 2022-2024 brak dochodu jest dominujący. Na drugim miejscu wśród źródeł utrzymania znajdują się świadczenia emerytalne lub rentowe, kolejne miejsce zajmują inne niezarobkowe źródła utrzymania m.in. takie jak: stypendia, staże, alimenty itp.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane.

Tabela nr 3

Analiza źródeł utrzymania					
ROK	2022		2023		2024
GLÓWNE ŹRÓDŁA UTRZYMANIA	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W TYCH RODZINACH	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W TYCH RODZINACH	LICZBA RODZIN
Praca najemna stała	7	29	10	37	10
Inne, niezarobkowe źródła utrzymania (alimenty, stypendia, staże)	24	72	25	69	27
Emerytura lub renta	24	63	29	79	31
Brak dochodu	39	43	45	42	45
Użytkowanie indywidualnego gospodarstwa rolnego	17	53	11	9	19
Praca najemna dorywcza	5	12	5	3	9
Praca na własny rachunek poza rolnictwem indywidualnym: wykonywanie wolnego zawodu	2	10	2	4	18

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach

Osoby zwracające się o pomoc do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rachaniach borykają się z różnymi problemami. Mają one szczególny związek z powodami przyznania pomocy. Poniższa tabela ukazuje przyczyny trudnej sytuacji życiowej osób korzystających z pomocy Ośrodka.

Tabela nr 4

Powody przyznania pomocy						
ROK	2022		2023			2024
POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W TYCH RODZINACH	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W TYCH RODZINACH		LICZBA RODZIN
UBÓSTWO	35	68	41	72		39
SIEROCTWO	0	0	0	0		0
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	14	52	11	43		10
WIELODZIETNOŚĆ	14	78	10	60		9
BEZROBOCIE	60	128	65	150		60
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	34	83	40	100		36
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	48	87	197	118	54	101
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO-OGÓŁEM	14	59	22	86	23	86
PRZEMOC W RODZINIE	0	0	0	0	0	0
ALKOHOLIZM	2	2	6	11	6	9
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	2	2	2	2	4	4
ZDARZENIE LOSOWE	3	4	1	1	3	24

Źródło danych: opracowanie na podstawie Sprawozdań MRPIPS-03-R

Głównym powodem przyznania pomocy na przestrzeni lat 2022-2024 było długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie. W 2022 roku liczba rodzin w których występowała długotrwała lub ciężka choroba wynosiła 48, w 2023 roku nastąpił nagły wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu choroby i wynosił 197, natomiast w 2024 roku powód ten wystąpił w 101 rodzinach. Na drugiej pozycji wśród przyczyn udzielenia pomocy znajduje się bezrobocie, które we wskazanym okresie utrzymuje się na podobnym poziomie.

Trzecim powodem przyznania pomocy było ubóstwo. W tym przypadku w roku 2023 nastąpił wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa i w roku 2024 utrzymuje się na podobnym poziomie. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, że w ostatnim roku znacznie wzrosła liczba osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. W roku 2022 z tego powodu korzystało z pomocy 14 rodzin, w 2023 roku - 22 rodziny, natomiast w roku 2024 liczba rodzin wzrosła do 86.

Niepokojącym zjawiskiem wśród rodzin zamieszkałych na terenie gminy staje się wzrost przemocy w rodzinie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Zjawiska te w długotrwałej formie, mogą prowadzić do rozpadu rodziny bądź niewłaściwego sprawowania opieki nad małoletnimi dziećmi.

Świadczenia, z których korzystały rodziny jedno i wieloosobowe z pomocy społecznej miały głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2022-2024 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 5

Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS							
ROK		2022		2023		2024	
FORMA ŚWIADCZEŃ		LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W TYCH RODZINACH	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W TYCH RODZINACH	LICZBA RODZIN	
PIENIĘŻNE	ZASIŁEK STAŁY	20	23	25	31	19	
	ZASIŁEK OKRESOWY	50	111	53	109	47	
	ZASIŁEK CELOWY W TYM SPECJALNY ZASIŁEK CELOWY	40	81	57	111	51	
NIEPIENIĘŻNE	POSIŁEK PRZYZNANY W RAMACH PROGRAMU „POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU”	41	146	60	191	56	
	SPRAWIENIE POGRZEBU	1	1	1	2	1	
	ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DPS	0		0		0	
USŁUGI	USŁUGI OPIEKUŃCZE	5	10	6	11	8	
	SPECJALISTYCZNE USŁUGI DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	2	6	2	6	2	
PRACA SOCJALNA	PRACA SOCJALNA	84	192	85	188	89	

Źródło danych: opracowanie na podstawie Sprawozdań MRPIPS-03-R

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2022-2024 były zasiłki okresowe, zasiłki celowe, w tym specjalny zasiłek celowy oraz zasiłki celowe na zakup żywności. Zasiłek celowy jest przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz.

Dominującym rodzajem pomocy niepieniężnej udzielanej przez Ośrodek Pomocy stanowił posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu”. Celem Programu jest zminimalizowanie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia jak również z środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, głównie samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W roku 2022 liczba osób objętych posiłkiem wynosiła 101 osób w tym 59 dzieci, w roku 2023 wynosiła 144 osoby w tym 58 dzieci, w roku 2024 - 134 osoby w tym 78 dzieci.

Istotną rolę wśród świadczeń niepieniężnych odegrała praca socjalna. Celem pracy socjalnej była poprawa funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku zamieszkania. Służyła ona rozwinięciu lub wzmocnieniu ich aktywności i samodzielności życiowej oraz zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Co ważne, praca socjalna świadczona jest niezależnie od dochodu.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych polega przede wszystkim na: odwiedzinach i rozmowach mających na celu rozeznanie aktualnej sytuacji życiowej i bieżących potrzeb osób bądź rodzin, pomocy przy kompletowaniu dokumentów niezbędnych do otrzymania świadczeń itp., podejmowaniu działań w zakresie uzyskania alimentów, występowania w charakterze przedstawiciela i rzecznika spraw podopiecznych zwłaszcza niezaradnych życiowo, uczeniu racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami. Do pracowników tutejszego Ośrodka Pomocy należy również współpraca z przedstawicielami instytucji pracującymi na rzecz dziecka i rodziny czyli: z pedagogami szkolnymi, sądem rodzinnym, kuratorami zawodowymi i społecznymi, policją, zakładem karnym, lekarzami, pielęgniarkami itp. oraz współpraca z placówkami gminnymi i poza gminnymi, w szczególności w zakresie dożywiania dzieci.

W analizowanym okresie tj. w latach 2022-2024 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej poprzez pomoc asystenta rodziny. Tabela poniżej pokazuje liczbę rodzin, z którymi współpracował asystent rodziny.

Tabela nr 6

Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny			
ROK	2022	2023	2024
LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY ASYSTENTA RODZINY	5	9	10
LICZBA DZIECI W RODZINACH OBJĘTYCH POMOCĄ ASYSTENTA RODZINY	13	20	24
LICZBA RODZIN, Z KTÓRYMI ASYSTENT RODZINY ZAKOŃCZYŁ WSPÓŁPRACĘ (W CIĄGU ROKU)	0	0	6
LICZBA ASYSTENTÓW RODZINY	1	1	1

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach

Rodziny z terenu Gminy Rachanie przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mają możliwość otrzymania wsparcia w postaci asystenta rodziny. Asystenturą rodzinną obejmuje się w pierwszej kolejności rodziny, które przejawiają największe trudności istniejące zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, a przyczyna występowania problemów jest bardzo złożona.

Współpraca z rodzinami zależy przede wszystkim od aktywności tych rodzin, woli włączenia się w realizację planu pracy, chęci wprowadzenia zmian w życiu rodzinnym. Objęcie rodziny pomocą asystenta nie zawsze prowadzi do odzyskania przez nią zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W skrajnej sytuacji, gdy pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej stanowi zagrożenie dla jego bezpieczeństwa lub życia, koniecznym staje się odseparowanie go i umieszczenie w pieczy zastępczej. Akty prawne takie jak kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakazują określonym służbom podejmowanie działań zabezpieczających dziecko. Rodzice wówczas zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub prawa te zostają im ograniczone. To sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej poprzez umieszczenie go poza rodziną biologiczną. Piecza zastępcza może być sprawowana w formie rodzinnej lub instytucjonalnej.

Gmina zobowiązana jest do ponoszenia wydatków z tytułu umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, w rodzinnym domu dziecka albo w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Poniższa tabela ukazuje liczbę rodzin zastępczych z terenu Gminy oraz odpłatności ponoszone przez Gminę na ich utrzymanie.

Tabela nr 7

Rodziny zastępcze			
ROK	2022	2023	2024
RODZINY ZASTĘPCZE	5111,17 3 DZIECI	995,83 2 DZIECI	3183,03 1 DZIECKO
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO- WYCHOWAWCZE	113495,65 4 DZIECI	124560,37 4 DZIECI	135658,12 3 DZIECI
RAZEM:	118606,82	125556,20	138841,15

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach

Wzrost wydatków związanych z dopłatą gminy do kosztów umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej wynika również z zasady finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej. W przypadku umieszczenia dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w wysokości:

1. 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
2. 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
3. 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Na podstawie powyższych danych wynika, że na przełomie 2022 - 2024 roku dane związane z umieszczeniem dzieci w rodzinach zastępczych, wskazują na tendencję malejącą w tym obszarze. Liczba dzieci w roku 2022 umieszczonych w rodzinie zastępczej wynosiła 3, zaś w placówce opiekuńczo -wychowawczej – 4 dzieci, w roku 2023 – 2 dzieci przebywało w rodzinie zastępczej, 4 – w placówce opiekuńczo -wychowawczej, natomiast w roku 2024 w rodzinie zastępczej przebywało 1 dziecko i 3 dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

W omawianym okresie Ośrodek realizował również zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Jak wynika z danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Rachaniach zjawisko przemocy na terenie Gminy ma tendencję wzrostową, co z ma negatywne konsekwencje dla rodzin.

Dane szczegółowo przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 8

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta”			
ROK	2022	2023	2024
LICZBA RODZIN OBJĘTYCH PROCEDURĄ „NIEBIESKA KARTA”	5	7	8
LICZBA OSÓB W RODZINIE OBJĘTYCH PROCEDURĄ „NIEBIESKA KARTA”	16	25	20
LICZBA ZAKOŃCZONYCH PROCEDUR „NIEBIESKA KARTA”	4	7	5

Źródło danych: Zespół Interdyscyplinarny Gminy Rachanie

Procedurą „Niebieska Karta” w roku 2022 objętych było 5 rodzin, w roku 2023 -7 rodzin, zaś w 2024 roku w/w procedurą objętych było 8 rodzin.

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej tworzone są grupy diagnostyczno-pomocowe. Ich zadaniem jest pomoc rodzinom, w których dochodzi do aktów przemocy. W ramach zadań odbywają się cykliczne spotkania z osobami doświadczającymi przemocy oraz z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy. Podczas spotkań członkowie grup diagnostyczno-pomocowych ustalają działania na rzecz przeciwdziałania występowaniu zjawiska przemocy domowej.

5. ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Rachanie będą rodziny posiadające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone ubóstwem, dotknięte przemocą, problemem uzależnień oraz te, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Odbiorcami Programu są również przedstawiciele instytucji i służb zaangażowanych w realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

Zatem odbiorcami Programu są:

- a) rodziny przeżywające wielorakie trudności, w tym w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, rodziny borykające się z problemem długotrwałej choroby, niepełnosprawnością, rodziny dotknięte przemocą, uzależnieniami lub innymi problemami powodującymi wzrost ryzyka wykluczenia społecznego,
- b) dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki i wsparcia, w tym szczególnie dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- c) przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin,
- d) kadra pracowników zaangażowanych w pomoc rodzinom, asystent rodziny.

6. WNIOSKI

Z analizy zebranych danych wynika, że liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Rachanie w ciągu ostatnich dwóch lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Główną przyczyną udzielania wsparcia jest długotrwała lub ciężka choroba członków rodzin. Kolejnym problemem jest długotrwałe bezrobocie. Niepokojącym zjawiskiem jest wzrost przemocy domowej, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Mogą one prowadzić do rozpadu rodziny bądź niewłaściwego sprawowania opieki nad niepełnoletnimi dziećmi.

Bardzo ważnym aspektem podejmowanych działań jest fakt, iż na rzecz dziecka i rodziny pracuje wiele podmiotów, których zadaniem jest zapewnienie swoim odbiorcom bezpieczeństwa, odpowiedniej porady, a także pomoc w rozwiązywaniu problemów, z którymi sobie nie radzą.

Przed wszystkim rodziny przeżywające trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą liczyć na wsparcie ze strony asystenta rodziny, który pomaga je przezwyciężyć. Niemniej jednak podstawą pracy rodziny z asystentem jest systematyczna, wzajemna współpraca. Ważne jest, aby członkowie rodziny akceptowali i czynnie uczestniczyli w tworzeniu i wykonywaniu wspólnie utworzonego planu pracy.

7. ANALIZA SWOT

W celu opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Rachanie na lata 2025-2027 przeprowadzono analizę SWOT, która ma na celu podział lokalnego systemu wspierania rodziny na słabe i mocne strony, a także opracowanie szans i zagrożeń jakie stoją przed rodziną.

Analiza ta pozwala na dokonanie oceny potencjału, jakim dysponuje gmina w tym obszarze oraz stopnia, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom rodzin i dzieci mieszkających na terenie Gminy.

Tabela nr 9

WSPARCIE RODZIN NA TERENIE GMINY RACHANIE	
MOCNE STRONY - realizacja programów prorodzinnych z systemu pomocy społecznej, - zapewnienie rodzinom pomocy ze strony asystenta rodziny, - prowadzenie z rodziną kontraktu socjalnego, - funkcjonowanie na terenie gminy dwóch przedszkoli oraz Gminnego Klubu Dziecięcego, - odpowiednia dostępność szkół podstawowych na terenie gminy, - organizowanie przez szkoły zajęć pozalekcyjnych, - realizacja w szkołach programów profilaktycznych, - funkcjonowanie na terenie gminy rodziny zastępczej, - działalność Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej w Rachaniach. - działalność klubu sportowego na terenie Gminy, - funkcjonowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Rachanie, - funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Rachaniach, - realizacja procedury „Niebieska Karta”, - możliwość skorzystania przez najbardziej potrzebujących mieszkańców z terenu Gminy z bezpłatnej żywności w ramach programu pn. „Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2021 – 2027 - działalność Ośrodków Zdrowia w Rachaniach i w Woźuczynie Cukrowni, - realizacja rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028,	SŁABE STRONY - niski poziom dostępności rodzin do poradnictwa specjalistycznego, - brak w gminie ośrodków i grup wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci, - występowanie zjawisk patologii społecznej w rodzinach (m.in. alkoholizm, przemoc), - brak w Gminie ośrodków zajmujących się profilaktyką i pracą z osobami uzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie, - brak grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą, - brak mieszkań chronionych dla ofiar przemocy, - duża liczba osób bezrobotnych, - niechęć do podjęcia zatrudnienia przez osoby korzystające z pomocy społecznej, - brak zaspokojenia rosnących potrzeb w zakresie poradnictwa rodzinnego i wsparcia środowiskowego, - wzrost przemocy w rodzinie: procedura „Niebieska Karta” - brak wystarczającej oferty wsparcia i organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, - niewystarczająca ilość pomocy specjalistycznej dla młodzieży zagrożonej, - niewystarczająca ilość placówek wsparcia dziennego

- realizacja „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Rachanie na lata 2022-2026”, -funkcjonowanie Dziennego Domu „Senior+” w Grodysławicach, -współpraca z organizacjami pozarządowymi, -realizacja rządowego programu „Karta Dużej Rodziny”	
SZANSE - możliwość doszkalania się przedstawicieli instytucji pracujących z rodziną i z dzieckiem, - kontynuowanie wsparcia asystenta rodziny, - prowadzenie działań mających na celu zapobieganie dysfunkcjom rodziny, - wzrost świadomości społecznej (dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli) na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie, - wzrost wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodziny, - wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia, - poszerzenie zakresu szkolnych programów profilaktycznych, - motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia, - zawieranie kontraktów socjalnych, mających na celu aktywizację osób bezrobotnych, będących klientami pomocy społecznej.	ZAGROŻENIA - wypalenie zawodowe osób pracujących z rodziną i z dzieckiem, - zatracanie się więzi rodzinnych, - ujemny przyrost naturalny i migracja wpływające na spadek liczby mieszkańców Gminy, - wzrost patologii społecznych, - demoralizacja dzieci i młodzieży, - obniżanie się wieku spożywania używek wśród dzieci i młodzieży, - niechęć do przyjęcia pomocy przez osoby dotknięte problemem uzależnienia oraz przemocy, - „dziedziczenie” bezrobocia i ubóstwa, - bierność klientów pomocy społecznej do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, - wysoki poziom tolerancji społecznej dla zachowań patologicznych.

8. PODMIOTY DZIAŁAJĄCE NA RZECZ DZIECKA I RODZINY

W Gminie Rachanie, jak również w sąsiadujących z nią gminach funkcjonują różnorodne podmioty, które działają na rzecz dziecka i rodziny. Są to przede wszystkim jednostki samorządowe, jak również jednostki niepubliczne w tym organizacje pozarządowe.

Tabela poniżej przedstawia dane szczegółowe w tym zakresie:

Tabela nr 10

Podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Rachanie	
NAZWA I ADRES	OPIS DZIAŁANIA
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach	Świadczenie pomocy zgodnie m.in. z ustawą o pomocy społecznej, Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2024-2028, Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieska Karta” oraz wzorców formularzy „Niebieska Karta”, ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej, Rozporządzeniem, ustawą o świadczeniach rodzinnych, ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawą „Za życiem”, ustawą o „Karcie Dużej Rodziny”
Szkoła Podstawowa w Rachaniach	Działalność edukacyjna i wychowawcza na rzecz dzieci i młodzieży
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Michałowie	
Szkoła Podstawowa w Woźuczynie	
Gminny Klub Dziecięcy w Grodysławicach	Zapewnienie opieki dla dzieci do lat 3, dostosowanej do potrzeb rozwojowych dziecka, stymulowanie rozwoju dziecka
Gminny Ośrodek Kultury w Rachaniach Gminna Biblioteka Publiczna w Rachaniach	Zaspokajanie kulturowych potrzeb mieszkańców gminy, przede wszystkim poprzez inicjowanie, propagowanie i prowadzenie działalności kulturalnej, organizowanie imprez oświatowych, artystycznych, rozrywkowych i rekreacyjnych oraz szerzenie tradycji.
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Rachaniach	Prowadzenie działań związanych z procedurą „Niebieskiej Karty” oraz poradnictwo specjalistyczne.
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rachaniach	Inicjowanie i monitorowanie działań związanych z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych.
Parafie z terenu Gminy Rachanie	Wspieranie działań w zakresie realizowania programów na rzecz rodziny oraz upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny.
Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w Woźuczynie Cukrowni	Udzielanie świadczeń zdrowotnych polegających na zachowaniu i ratowaniu zdrowia i życia, poprawie zdrowia oraz podejmowanie innych działań medycznych wynikających z procesu leczenia
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rachaniach	
Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie Lub.	Pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, organizacja szkoleń, przyznawanie i wypłacanie świadczeń z tytułu bezrobocia.
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tomaszowie Lub.	Realizowanie zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy domowej oraz organizacja rodzinnej pieczy zastępczej.

Sąd Rejonowy w Tomaszowie Lub.	Orzekanie z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego.
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tomaszowie Lub.	Udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno – pedagogicznej oraz rodzicom i nauczycielom wsparcia w wychowaniu i kształceniu dzieci i uczniów.
Gmina Rachanie/GOPS	Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
Posterunek Policji w Tyszowcach	Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i rodzinom na terenie gminy. Podejmowanie czynności w ramach procedury „Niebieskiej Karty”. Przeciwdziałanie przestępczości i uzależnieniom wśród młodzieży i dzieci.
Kuratorzy sądowi	Wykonywanie zadań o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnych związanych z wykonywaniem orzeczeń sądu. Podejmowanie czynności w ramach procedury „Niebieskiej Karty”.
Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Tomaszowie Lub.	Prowadzenie zajęć edukacyjnych wychowawczych oraz przygotowanie do życia zawodowego i społecznego dzieci i młodzieży niepełnosprawnej zamieszkałej na terenie powiatu tomaszowskiego.
Dzienny „Dom Senior+” w Grodysławicach	Zwiększenie dostępności usług społecznych na terenie Gminy Rachanie dla osób starszych, niesamodzielnych oraz zapewnienie im usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych, aktywizacyjnych, rekreacyjno-integracyjnych, kulturalno-oświatowych, edukacyjnych.

9. ADRESACI I REALIZATORZY PROGRAMU

Adresatami Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Rachanie są rodziny zamieszkałe na jej terenie, które wymagają wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, a także te, w których istnieje zagrożenie odebrania dzieci i umieszczenia ich w pieczy zastępczej. Bardzo ważnym aspektem jest chęć współpracy przez członków tych rodzin z przedstawicielami służb społecznych i instytucji pracujących z rodziną i z dzieckiem.

Szczególną troską należy objąć rodziny, w których występuje zjawisko przemocy czy uzależnień, osoby i rodziny żyjące w ubóstwie oraz osoby, które wykazują bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym nienależycie gospodarujące budżetem. Działania pomocowe należy skierować również wobec rodzin z dziećmi i młodzieżą pozostającą w rodzinnej pieczy zastępczej, wobec rodzin z dziećmi i osobami niepełnosprawnymi oraz z osobami zagrożonymi niedostosowaniem społecznym. Zasadnicze znaczenie ma, aby wsparcie niesione na rzecz rodziny i dziecka miało charakter systemowy. Dlatego też dla dobra rodziny powołanych jest i pracuje szereg instytucji, organizacji i podmiotów.

Na terenie Gminy Rachanie realizatorem programu wspierania rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach, natomiast partnerami są:

1. Urząd Gminy Rachanie.
2. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej.
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
4. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rachaniach.
5. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Woźuczynie Cukrowni.
6. Szkoła Podstawowa w Rachaniach.
7. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Michalowie.
8. Szkoła Podstawowa w Woźuczynie.
9. Gminny Ośrodek Kultury w Rachaniach.
10. Gminna Biblioteka Publiczna w Rachaniach.
11. Gminny Klub Dziecięcy w Grodysławicach.
12. Dzienny Dom „Senior+” w Grodysławicach.
13. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Lub.
14. Posterunek Policji w Tyszowcach.
15. Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie Lub.
16. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tomaszowie Lub.
17. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Tomaszowie Lub.

10. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Celem głównym Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Rachanie na lata 2025-2027 jest stworzenie spójnego systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Podejmowane działania mają prowadzić do przywrócenia zdolności do prawidłowego funkcjonowania rodzin i ich członków. Osiągnięcie oczekiwanego rezultatu wymaga wprowadzenia w życie wyznaczonych celów operacyjnych oraz zadań. Zostały one przedstawione w tabeli poniżej:

Tabela nr 11

Cel operacyjny 1.				
Wspieranie rodzin we wzmacnianiu ich roli i funkcji opiekuńczo-wychowawczej.				
Lp.	ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	TERMIN	WSKAŹNIK
1.	Ulepszanie form pracy z rodziną	GOPS, placówki oświatowe, PCPR,	2025-2027	Liczba osób objętych pracą socjalną
2.	Ustanawianie w razie konieczności rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, a także organizowanie dla nich szkoleń	GOPS, Urząd Gminy	2025-2027	Liczba rodzin wspierających, liczba rodzin przez nie wspieranych
3.	Kierowanie asystenta do pracy z rodziną	GOPS	2025-2027	Liczba rodzin potrzebująca pomocy w prawidłowym wykonywaniu funkcji
4.	Praca z rodziną także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną	GOPS, PCPR	2025-2027	Liczba rodzin, w których znajdują się dzieci w pieczy zastępczej
5.	Wzmacnianie więzi rodzinnych poprzez organizowanie imprez plenerowych	Gmina Rachanie, GOK, Biblioteka Publ. placówki oświatowe,	2025-2027	Liczba imprez oraz liczba osób w nich uczestniczących
6.	Zintegrowanie podejmowanych działań poprzez stałą współpracę podmiotów działających na rzecz rodziny	GOPS, GKRPA, placówki oświatowe, GOK, PCPR, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, ośrodki zdrowia, Policja, Sąd Rejonowy, organizacje pozarządowe	2025-2027	Liczba podmiotów współpracujących na rzecz rodziny
7.	Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji, terapii rodzinnej i mediacji	GOPS, Urząd Gminy, GKRPA, PCPR, specjaliści, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	2025-2027	Liczba osób objętych poszczególnymi formami wsparcia, w tym poradnictwem specjalistycznym
8.	Poszerzenie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych poprzez wspieranie, aktywizowanie oraz zwiększenie zaradności i samodzielności życiowej	ŚDS, GOPS, COM 22	2025-2027	Liczba osób objętych formą wsparcia

9.	Poszerzenie działalności na rzecz osób starszych poprzez wspieranie i aktywizowanie	Klub Seniora, COM	2025-2027	Liczba osób uczestniczących
10.	Zapewnienie opieki dla dzieci do lat 3, dostosowanej do potrzeb rozwojowych dziecka, stymulowanie rozwoju dziecka	Gminny Klub Dziecięcy	2025-2027	Liczba dzieci uczestniczących

Tabela nr 12

Cel operacyjny 2. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji socjalno - bytowej.				
Lp.	ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	TERMIN	WSKAŹNIK
1.	Wsparcie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialno-bytowej (finansowe i rzeczowe)	GOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	2025-2027	Liczba udzielonych świadczeń i liczba świadczeniobiorców
2.	Rozpowszechnianie wśród rodzin w których występuje bezrobocie informacji na temat ofert pracy, szkoleń, przygotowania zawodowego dorosłych, stażach itd.	GOPS, Gmina Rachanie, PUP	2025-2027	Liczba osób bezrobotnych w gminie, liczba osób, które są objęte różnymi formami wsparcia
3.	Pomoc dzieciom z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialno-bytowej np. dożywianie w szkole, organizowanie wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie w pomoce naukowe	GOPS, Gmina Rachanie, placówki oświatowe, GOK, organizacje pozarządowe	2025-2027	Liczba dzieci z rodzin ubogich, którym udzielona jest pomoc
4.	Organizowanie w okresach przedświątecznych zbiórek żywności na rzecz rodzin najbardziej potrzebujących	GOPS, Parafia Rachanie	2025-2027	Ilość zbiórek oraz liczba rodzin objętych wsparciem
5.	Możliwość skorzystania przez najbardziej potrzebujących mieszkańców z terenu Gminy z bezpłatnej żywności w ramach programu pn. „Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2021-2027”	GOPS, OSP Werechanie	2025-2027	Liczba rodzin korzystających z programu

Tabela nr 13

Cel operacyjny 3.				
Zapewnianie rodzinie bezpieczeństwa oraz zaspakajanie jej potrzeb zdrowotnych.				
Lp.	ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	TERMIN	WSKAŹNIK
1.	Rozpowszechnianie zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej	placówki oświatowe, Gmina Rachanie GOPS, ośrodki zdrowia, GKRPA w Rachaniach, ZI w Rachaniach	2025-2027	Liczba programów prowadzonych oraz liczba osób w nich uczestniczących
2.	Rozszerzenie dostępności wsparcia dla rodzin, w których znajdują się dzieci niepełnosprawne (poradnictwo, rehabilitacja)	GOPS, Gmina Rachanie, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	2025-2027	Liczba osób korzystających z rehabilitacji i poradnictwa
3.	Monitorowanie rodzin zagrożonych i dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie	GOPS, ZI, GKRPA, placówki oświatowe, PCPR, Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Tomaszowie Lub., Sąd Rejonowy, Policja	2025-2027	Liczba rodzin objętych monitoringiem, liczba rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy, a także liczba osób, którym udzielono wsparcia
4.	Sprawdzanie i kontrolowanie miejsc publicznych, a także podnoszenie bezpieczeństwa na drodze czyli: remont dróg gminnych, budowa przejść dla pieszych, chodników, oświetlenia	Gmina Rachanie, Policja	2025-2027	Poziom poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, ilość zrealizowanych inwestycji mających na celu poprawę bezpieczeństwa na drodze

Tabela nr 14

Cel operacyjny 4.				
Wspieranie dzieci i młodzieży w kształceniu				
Lp.	ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	TERMIN	WSKAŹNIK
1.	Podnoszenie poziomu kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych tj. doszkalanie kadry nauczycielskiej i pedagogów, a także doposażenie szkół w nowy sprzęt i programy nauczania	Gmina Rachanie, placówki oświatowe,	2025-2027	Liczba nauczycieli, pedagogów doszkalających się, a także ilość placówek, które zostały doposażone w nowy sprzęt i programy nauczania
2.	Organizowanie spotkań i zajęć edukacyjnych oraz pogadanek mających charakter profilaktyczno-wychowawczy	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe, GOK, Policja	2025-2027	Liczba zajęć i spotkań, a także liczba osób w nich uczestniczących
3.	Organizowanie wyjazdów typu zimowisko, kolonia dla dzieci z rodzin, w których występuje zjawisko przemocy, bądź nadużywanie alkoholu przez jej członków	Placówki oświatowe, GOPS, ZI, PCPR	2025-2027	Liczba wyjazdów oraz liczba uczestników
4.	Zagwarantowanie możliwości kształcenia dla dzieci niepełnosprawnych poprzez prowadzenie nauczania indywidualnego, likwidowanie barier architektonicznych	Gmina Rachanie, placówki oświatowe, GOPS	2025-2027	Liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym
5.	Poszerzanie w gminie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego (w tym sportowo-rekreacyjnej)	Gmina Rachanie, GOK	2025-2027	Liczba nowych obiektów umożliwiających spędzanie czasu wolnego

Tabela nr 15

Cel operacyjny 5. Częściowa odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej, a także umożliwienie im powrotu do rodzin biologicznych				
Lp.	ZADANIA	REALIZATORZY/PARTNERZY	TERMIN	WSKAŹNIK
1.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnej lub Instytucjonalnej formie pieczy zastępczej	Gmina Rachanie, GOPS, PCPR	2025-2027	Liczba osób umieszczonych w pieczy zastępczej oraz odpłatność
2.	Podjęmowanie współpracy z rodziną biologiczną w celu opracowania planu pracy pokrywającego się z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej	GOPS, PCPR, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	2025-2027	Liczba opracowanych planów pracy oraz liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej
3.	Podjęmowanie współpracy z podmiotami mającymi na celu powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej	GOPS, PCPR, koordynator pieczy zastępczej	2025-2027	Liczba podmiotów współpracujących na rzecz powrotu dziecka z rodziny zastępczej do rodziny biologicznej

11. FINANSOWANIE PROGRAMU

Działania „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Rachanie na lata 2025-2027” będą realizowane i wdrażane zgodnie z potrzebami i możliwościami finansowymi gminy.

Podstawowymi źródłami finansowania Programu będą: budżet gminy, budżet państwa, środki zewnętrzne, w tym fundusze unijne oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

12. MONITOROWANIE GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

Realizatorem działań podejmowanych w ramach „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Rachanie na lata 2025-2027” będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rachaniach. Wyszczególnione w programie zadania będą podejmowane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów do realizacji.

Efektywność wdrożenia programu będzie zależała od środków finansowych posiadanych oraz pozyskanych na opracowanie i realizację projektów, które będą zgodne z przyjętymi w nim zadaniami.

Pozyskiwane będą informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i poprawią działania w celu uzyskania informacji zwrotnej, która pozwoli na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie.

Szczególny nacisk kładzie się na stałą współpracę pomiędzy instytucjami, organizacjami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw. Monitoring i ewaluacja Programu polegające na zebraniu i analizowaniu informacji na temat realizowanych lub zrealizowanych zadań będą prowadzone corocznie.

Gromadzone dane pozwolą nie tylko zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, stwierdzić czy realizacja wyznaczonych zadań zmierza w słusznym kierunku, ale także umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia tj. czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Rachanie jest dokumentem otwartym i długoterminowym. Podlega on ewaluacji i monitoringowi w zależności od zaistniałych potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Celem ewaluacji jest usprawnienie i wskazanie kierunku ewentualnych zmian w zapisach programowych.

Ocena programu będzie możliwa dzięki wyznaczonym w dokumencie wskaźnikom monitoringowym.

W terminie do 31 marca każdego roku Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej będzie zobowiązany przedstawić Radzie Gminy Rachanie sprawozdanie z realizacji programu. Sprawozdanie zostanie sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji programu.

13. PODSUMOWANIE

Program zakłada szereg działań skupionych wokół bieżących, rozpoznanych problemów występujących w Gminie Rachanie. Program określa dość szczegółowo wymagania jakie stoją przed Gminą w zakresie wspierania rodziny, jednocześnie zakłada realne możliwości działań oraz oczekiwane rezultaty. Określone w diagnozie zalecenia można zastosować w zakresie ogólnym wsparcia rodzin niezależnie od problemów, z jakimi się borykają. Wskazane rekomendacje to m. in.: organizowanie dla ogółu mieszkańców warsztatów, których celem będzie zapobieganie i przeciwdziałanie przemocy domowej, poprzez ukazanie sposobu komunikowania się z osobą stosującą przemoc, naukę asertywnych form radzenia sobie z osobą agresywną oraz poprzez wskazanie innych możliwości, które mogą pomóc osobom doznającym przemocy. Biorąc pod uwagę możliwą niechęć części mieszkańców do bezpośredniego uczestnictwa we wskazanych wyżej działaniach edukacyjnych, skuteczną formą edukacji będzie prowadzenie kampanii podnoszących świadomość mieszkańców gminy w ww. zakresie kwestii usprawiedliwiania stosowania przemocy. Lokalne kampanie społeczne będą obalać mity i stereotypy na temat przemocy domowej, a także będą opisywać mechanizmy przemocy i podkreślać ich społeczną szkodliwość. Zarówno w zakresie przemocy domowej, jak i pozostałych problemów, które obejmuje Program, ważne jest współdziałanie instytucji działających na rzecz mieszkańców w zakresie wstępnej diagnozy zjawiska przemocy domowej oraz kłopotów zdrowia fizycznego i psychicznego.

Konieczne jest upowszechnianie informacji wśród lokalnej społeczności o miejscach, gdzie świadczona jest pomoc medyczna, psychologiczna, prawna, socjalna oraz zawodowa osobom dotkniętym przemocą, ubóstwem, problemami wychowawczym i zdrowotnymi. Pomocne w zakresie wspierania rodziny będą również prowadzenie interdyscyplinarnych spotkań, konferencji lub szkoleń, na których obecni będą przedstawiciele wszystkich instytucji. Ponadto konieczne jest systematyczne podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli instytucji realizujących działania zapobiegawcze zidentyfikowanym problemom rodzin.

Realizacja Programu możliwa będzie przy pełnym zaangażowaniu wszystkich służb i instytucji, które choćby w najmniejszym stopniu mogą być pomocne w zapewnieniu bezpieczeństwa i wsparcia w każdym aspekcie życia lokalnego społeczeństwa.

Spis tabel:

Tabela 1. Rodziny korzystające z pomocy.....	s. 6
Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie	s. 7
Tabela 3. Analiza źródeł utrzymania	s. 8
Tabela 4. Powody przyznania pomocy	s. 9
Tabela 5. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS	s.11
Tabela 6. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny	s. 13
Tabela 7. Rodziny zastępcze.....	s. 14
Tabela 8. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta”	s. 15
Tabela 9. Wsparcie rodzin na terenie Gminy Rachanie	s. 18
Tabela 10. Podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Rachanie	s. 20
Tabela 11. Cel operacyjny 1. Wspieranie rodzin we wzmacnianiu ich roli i funkcji opiekuńczo-wychowawczej.....	s. 22
Tabela 12. Cel operacyjny 2. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji socjalno – bytowej	s. 24
Tabela 13. Cel operacyjny 3. Zapewnianie rodzinie bezpieczeństwa oraz zaspakajanie jej potrzeb zdrowotnych	s. 25
Tabela nr 14. Cel operacyjny 4. Wspieranie dzieci i młodzieży w kształceniu	s. 26
Tabela nr 15. Cel operacyjny 5. Częściowa odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej, a także umożliwienie im powrotu do rodzin biologicznych	s. 27